

Göteborgs Stad

Miljö

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2016-04-06
Diarienummer 01483/16

Stadsmiljöavdelningen

Victoria Lind Magnusson
Telefon 031-3683803
E-post: victoria.lind.magnusson@miljo.goteborg.se

Yttrande till Miljö- och energidepartementet över Förslag till nationellt förbud mot mikrokorn av plast i kosmetiska produkter M 2016/00121/Ke

Stadsledningskontoret har skickat över remissen till miljö- och klimatnämnden som ska svara direkt till Miljö- och energidepartementet senast den 2 maj 2017, efter hörande av relevanta nämnder och styrelser. Miljöförvaltningen har tagit hänsyn till synpunkter från Kretslopp och Vatten samt Gryaab och arbetat in dessa i svaret.

Förslag till beslut

- Miljö- och klimatnämnden skickar över miljöförvaltningens förslag som eget yttrande till Miljö- och energidepartementet.
- Miljö- och klimatnämnden beslutar om omedelbar justering.

Sammanfattning

Kemikalieinspektionen har på regeringens uppdrag tagit fram ett förslag till nationellt förbud mot mikrokorn i kosmetiska produkter avgränsat till sådana produkter som sköljs av och har en slipande eller rengörande effekt. Miljöförvaltningen stödjer förslaget till lagstiftning och har följande synpunkter.

- Det är bra med ett dispensförfarande för partiklar som bryts ned innan de når den akvatiska miljön.
- Viktigt att det tas fram nedbrytbarhetstester för den naturliga miljön om det är aktuellt med ett dispensförfarande för partiklar som bryts ned.

För övrigt har vi följande önskemål.

- Det är önskvärt att Kemikalieinspektionen också utreder förekomsten av mikroplaster i kemiska produkter och inom fler användningsområden för kosmetiska produkter.
- Viktigt att kemikalieinspektionen fortsätter verka för gemensam EU-reglering av mikroplaster och att den omfattar både kosmetiska produkter och kemiska produkter.

Miljöförvaltningens synpunkter i övrigt redovisas i bilagan som utgör yttrandet till miljö- och energidepartementet

Ärendet

Lagförslaget

Kemikalieinspektionen har på regeringens uppdrag tagit fram förslag till nationella åtgärder för att begränsa förekomsten av mikroplaster i kosmetiska produkter.

Rapporten finns att läsa i sin helhet på www.kemi.se.

Kemikalieinspektionen föreslår att:

- Regeringen förbjuder försäljning av kosmetiska produkter som sköljs av och som innehåller mikrokorn av plast. Enligt förslaget ska förbudet gälla från 1 januari 2018. Detta förutsatt att ytterligare åtgärder mot större källor till mikroplaster i sjöar och hav utreds och genomförs.
- Sverige fortsätter att verka för en gemensam EU-reglering. När en sådan eventuellt är på plats bör ett svenskt förbud anpassas till det EU-gemensamma.

Flera åtgärder nödvändiga

Rapporten visar på hur ett nationellt förbud mot mikroplaster i kosmetiska produkter skulle kunna utformas som en bland flera åtgärder riktade mot mikroplaster i sjöar och hav. Naturvårdsverket har samtidigt fått ett bredare uppdrag att utreda åtgärder för att minska utsläppen av mikroplast från övriga källor. Förslaget ska därför ses som en av flera kommande åtgärder mot källor till mikroplaster i haven.

Giftfri miljö

Kemikalieinspektionens förslag till regleringen av mikrokorn i kosmetiska produkter är i linje med strategin för en giftfri vardag och att nå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö.

Miljöeffekter

Mikroplastpartiklar kan tas upp av marina organismer. Mikroplaster har hittats i vattenlevande djur i fältstudier men i regel i mindre mängder än de som observerats i laboratoriestudier där negativa effekter påvisats. Exponeringen för mikroplaster kan leda till minskat födointag på grund av att de tar upp plats i tarmen. Det har även visat sig kunna orsaka inflammation, ha negativ påverkan på energilagring, nervsystem och reproduktion och till och med leda till död hos marina organismer.

Mikroplastpartiklarna kan läcka ut ämnen med farliga egenskaper. Vissa tillsatssämnen i plasten kan till exempel ha hormonstörande effekter. Miljögifter kan också binda till ytan på mikroplastpartiklarna vilket kan ha betydelse för inlagringen av miljögifter i näringskedjan. Det har visats att PCB:er, PAH:er, DDT och andra persistenta, bioackumulerande och toxiska ämnen ackumuleras på plastpartiklar.

Via näringskedjan kan även människor exponeras men det är oklart om människors hälsa kan påverkas. Kunskapen om hur mikroplaster storskaligt påverkar marina organismer och människor är sämre. Mer forskning behövs om effekter vid de exponeringsnivåer som förekommer i naturen.

Försiktighetsprincipen tillräcklig för ett förbud

Den stora förekomsten av plast och mikroplaster i sjöar och hav kommer att finnas kvar under lång tid och successivt brytas ned till mindre partiklar. Dessutom tillförs hela tiden nya mikroplaster. Med dagens teknik är det så gott som omöjligt att rena bort mikroplaster som redan hamnat i marin miljö. Detta utgör därför idag ett miljöhot och att invänta tillräckligt med dataunderlag och mer kunskap för att kunna göra en fullständig riskbedömning skulle kunna innebära att det blir för sent att vidta nödvändiga åtgärder.

Möjligheter till reglering och avgränsningar

Sammantaget bedömer Kemikalieinspektionen att försiktighetsprincipen talar för att kraftigt reducera tillförseln av mikroplaster till sjöar och hav. Mikroplaster från kosmetiska produkter utgör endast en liten andel av den totala mängden mikroplaster i den marina miljön, endast 0,1 procent. Kemikalieinspektionen har därför valt att i sitt uppdrag begränsa förslagen till att endast omfatta användningar av mikroplaster i kosmetiska produkter där kostnaden för utfasning är ringa för företagen och där branschen redan börjat fasa ut på frivillig väg och har rikligt med kända substitut. Den frivilliga utfasningen av mikrokorn är påbörjad men inte heltäckande. Förbudet påverkar främst de företag som inte deltar i den frivilliga utfasningen.

Förslaget till begränsning av mikrokorn av plast i vissa kosmetiska produkter är att med stöd av miljöbalken föra in det i förordningen 1998:944 om förbud med mera i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter. Det innebär att kemikalieinspektionen kommer att ha tillsynsansvaret för primärleverantörer och kommunerna för övriga aktörer. Kemikalieinspektionen föreslås bli bemyndigad att utfärda dispens från kosmetiska produkter där mikrokornen bryts ned innan de når den akvatiska miljön. Förbudet ligger i linje med det redan beslutade förbudet i USA som träder i kraft fullt ut 2018.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningens synpunkter framgår av det bifogade förslaget till yttrande.

Göteborg den 19 april 2016

Anna Ledin
direktör

Carin Ström
avdelningschef

Bilagor

Yttrande till Miljö- och energidepartementet

Kopia

Kopia till Kretslopp och Vatten samt Gryaab

Yttrande
2016-04-26

Miljö- och energidepartementet

**Förslag till nationellt förbud mot mikrokorn av plast i kosmetiska produkter M
2016/00121/Ke**

Göteborgs Stad har utsett miljö- och klimatnämnden att direkt besvara remissen efter hörande av andra relevanta nämnder och styrelser. Förvaltningen kretslopp och vatten samt Gryaab har lämnat synpunkter på remissen vilka vägts in i miljö- och klimatnämndens svar.

Synpunkter

Miljöförvaltningen instämmer i det framtagna förslaget till begränsning med stöd av miljöbalken.

Förslaget till förbud i kosmetiska produkter som är avgränsat till att omfatta enbart kosmetiska produkter som sköljs av och har en slipande eller rengörande effekt är ett välkommet steg på vägen, även om det utgör en liten andel av den totala utsläppsmängden av mikrokorn för att ha en avgörande effekt. Det kan dock vara vägledande för ytterligare åtgärder och förbud vilket är bra.

Det är bra med möjligheten till dispens för de plastpartiklar som bryts ned och inte innebär någon risk för den akvatiska miljön. Nedbrytbarhetstester enligt OECD 301-serien eller OECD 310 kan vara vägledande. Av rapporten framgår att det idag saknas standarder som är anpassade för att bedöma nedbrytbarheten av mikrokorn i olika akvatiska miljöer. Vid ett dispensförfarande är det därför angeläget att det senast vid ikraftträdandet av lagförslaget också finns en standard för nedbrytbarhetstest som gäller för den naturliga miljön.

För övrigt önskar vi att Kemikalieinspektionen undersöker förekomsten av mikroplaster även i kemiska produkter och inom fler användningsområden för kosmetiska produkter. Det vore bra om det gick att ytterligare begränsa utsläppen av mikroplaster från dessa produkter. Kemikalieinspektionens arbete med att fortsätta verka för gemensam EU-reglering av mikroplaster är viktigt och det är önskvärt att det omfattar både kosmetiska produkter och kemiska produkter.

För Göteborgs stad genom miljö- och klimatnämnden

Anna Ledin
direktör